

Vävsalen i Malmbergets husmodersskola på 1940-talet. Eleverna på bilden är enligt uppgift Ingrid Gustafsson, gift Nilsson, Norma Svanström och Gun Gidlöf, gift Harnesk.

Foto: LEA WIKSTRÖM, Copyright Norrbottens museum

EN BILD BERÄTTAR

Här fick kvinnorna lära sig allt om hushållsarbete

Mary Henriksson, 84 år, i Hakkas, är en av de många svenska kvinnor som gick husmodersskola eller hushållsskola. Skolorna var vanliga från slutet av 1800-talet och fram till 1960-talet.

– På den tiden fanns det inte så mycket att välja på och det var ju en bra utbildning, berättar hon.

DIREKT EFTER FOLKSKOLAN

bestämde hon sig för att söka till Malmbergets husmodersskola. Detta var i mitten av 1940-talet och hon var 16 år.

Malmbergets husmodersskola låg i bostadsområdet Johannes. Senare införlivades den i Malmbergets praktiska yrkesskola, där numera Välkomnaskolan inryms.

På husmodersskolan fick kvinnorna lära sig väva, städa, laga mat och allt annat man behövde kunna när det gällde hushållsarbete, berättar hon.

Trädgårdsskötsel, hälsolära, kostlära, sjuksjukvård, sömnad, hemmets ekonomi och organisation samt uppfostringslära var ämnen på schemat i husmodersskolan.

– Allt skulle vara så ordentligt. Vi fick gå och städa lärarnas egna lägenheter och de kontrollerade att allt var noggrant avtorkat, berättar hon.

Hon minns bland annat att de satte tvålstumpar i tvättvattnet när de skulle tvätta kläder – inte tvättpulver som i dag.

Hon trivdes på skolan – inte minst med gemenskapen med de andra.

– Ojoj, vi hade så roligt tillsammans!

Mary Henriksson, i dag 84 år, har ljusa minnen från husmodersskolan.

Mary Henriksson började på husmodersskolan 1947. Här är hennes privata bild från skolan. Självt står hon överst i mitten.

Kunskaperna om vävning har hon haft stor nytta av genom livet. Hon har vävt mattor och matsalsdukar och sålt på marknader.

MARY HENRIKSSON KOMMER från Sammakko, fem mil söder om Gällivare. Under året hon gick på husmodersskolan bodde hon hos sin syster i Koskullskulle på veckorna. Sedan åkte hon buss hem på helgen.

Efter husmodersskolan arbetade hon en tid i blomsteraffären i Malmberget för att sedan, när hon hade fyllt 18 år, börja arbeta på lasarettet i Gällivare. Hon fick först en åtta veckor lång utbildning och arbetade därefter som undersköterska på BB och långvården. När hon skadade ryggen utbildade hon sig till terapibiträde – en yrkesgrupp som hjälpte arbetsterapeuterna.

1989 FICK HON förtidspension på grund av sin dåliga rygg.

– Det är så där när man är intresserad av arbetet och vill mycket. Jag trivdes bra i vården, men det var

tungt att lyfta patienterna.

Har du haft glädje av det du lärde dig på husmodersskolan?

– Ja, det är klart, man fick lära sig allt.

Tycker du inte att männen också borde ha gått husmodersskolan?

– Ja, varför inte? Nu för tiden är ju männen lika intresserade av hushåll och hem och är tvungna att dela arbetet i hemmet.

Tyckte du det var orättvist förr?

– Nej, jag har aldrig klagat och det tycker jag inte man ska göra heller. Man har lärt sig arbeta från barnaåren.

I PRINCIP VAR DET bara kvinnor som gick husmodersskola, berättar forskaren Karin Hjalmeskog vid Uppsala universitet.

– Men det fanns undantag, män som gick en kurs för att de behövde lära sig laga mat och klara sig under perioder då de var borta på skogsarbete eller till sjöss.

Den kunskap som lärdes ut på husmodersskolorna förs inte vidare i dag, menar hon, och riskerar att glömmas bort.

– Numera finns ett ämne som heter hem- och konsumentkunskap i grundskolan. Men det är skolans minsta ämne.

MARY HENRIKSSON ÄR inte med på museets bild från husmodersskolan, men hon minns fotografen Lea Wikström.

– Jag tog med mina barn till henne för att hon skulle fotografera dem.

ULRIKA VALLGÅRDA

